

(Atkelta iš 49 p.)

šurkščių svetimybų, prie tikro kalbos nuvertinimo. Ironiškas požiūris į tarmes, į tarmiškai kalbančius žmones yra žemos kultūros požymis; tai kartu ir niekinamas požiūris į savo tautos praeitį, į jos geriausias, gražiausias, demokratiškiausias tradicijas”.

Šią pratarbę baigti norėčiau prasmingais garsiojo žemaičio Dionizo Poškos žodžiais: „Garbėnk tievėška kalba ér anuos kalbrieda, nes prégemta lėižovė namuokieti gieda”.

Prie šių žodžių nedaug ką pridėsi. Tad, pavartę knygelę, atrinkome keletą jame spausdinamų tekstų ir juos siūlome savo skaitytojams.

Beje, leidinys iliustruotas puikiais nuotraukomis iš Varnių regioninio parko archyvo. Keliomis iš jų šiandien papuošėme ir šios knygelės pristatymui skirtus puslapius. Na o kad leidinukas pasirodė, varniškiai dėkoja Kultūros rėmimo fondui, kuris parėmė knygos išleidimą.

SAKMIE

Vėina karta vijuos velni perkūns. Uns bova jauns, stiprus vīrs. Vel'ns lek kėik kuojas neš, vo anon vis genās perkūns. Perkūns važiuon auksa ratūs, vo ratus temp aštouni balti arklē. Vel'ns lieki i pameti balta pininga. Iš tuo pininga virta pavadinėms – Baltininkā. Tudie žmuonis pavadėna ton vėituovi Baltininku kaimu. Bet sakmie tou nebaigies...

Kėpšas pribiega pri opės ir pamati perėšta nu kronta iki kronta vėrvi. Vel'ns bijuoja vundens. Kėpšas užsikabėna už vėrvės ir išikėbis ein. Perkūns pamatis svėidi žaiba ir nutrūka ta vėrvi, vo ikrėtusi velni pagruobi vundou ir nuskondėna. Nu tuo karta žmuonis vadėna ton opi Virvītis opi.

Kasparavičiūtė Donata, 6 kl.

Telšiū rajona Kuršū pagrindėnė muokīkla, 2005 m.

UNT MOTERĀTIS KALNA

Buva vėina graži dėina. Susirinka būrīs vakū i nusprendi ētē i Moterāti. Buva daug snėiga, tudie nutariem pasiimt'ė čiūžes, ruogis i maišus su šėinu. Vėins pasikinki kuina, vo pats mundrāsīs pasiėmi tieva gumini valti. Visi susiedom i ruogis i čiūožam link Moterātis. Kuins pasibaidi i visi išvirtuom i pusnīna. Veina galva, kita kojas, kits po rogiem, – veinu žuodžiu, žemi su dungum susimaiši. Galū gale visi sulipuom i ruogis i nuvažiuuom i Moterāti. Kuins i kalna neitrauki, tad palikuom apačiuo. Lipunt i kalna pama-

Varnių regėjuonėnėmė parkė vīkosiu žemaitėškā kūribā skėrtū renginiū akimirkas. Portėgrapėjės iš leidėnė „Žemaitėška kūriba vakū lūpomis”

tiem kraliku, lapis, vilka pīedsakus. Pradieji darītīs baisē. Galū gale užlipuom unt viršūnis, iš kur maties Varnē, Glūds, Girgžduti. Tai bent grožībīs. Pradiejuom važinietīs nu kalna. Vuo kap be nuotīkiu? Pasidariem trampilina i čiūžiniejuom per anun. Su ruogiem per trampilina tai gerā, vo valtis kap isibėgieji, atsīdūri medi viršūnie. Turiejuom baisē daug striuoka. Kol anun iškrapštīem iš medi, ana i supliša. Prīsidūki, prīsiuoviji, su guzās unt kaktū, su mėlīniem unt kielīū susiruošėm i numus. Gerā, kad mūsu kuins pakalnie buva. Uns visus vuos gīvus partimpī i numus.

Kašėlionis Tomas, 8 kl.

Telšiū rajona Pavundenės pagrindėnė muokīkla, 2005 m.

VAKARS...

Vīna, labā gražu ir tīku vakara, aš išėjau unt Girgždutis kalna žibučiu parsinešti.

Tuoli laukūse buva girdietī, kap glegen gervīs, burbuliū tetervinā. Sauli da pro miškus apšvīti žemi. Mona mažuo širdelie buva

(Nukelta i 66 p.)

Žemaitėjė. Mukienės Danutės portėgrapėjė

(Atkelta iš 65 p.)

šventi. Ašėjau par miška, tuoki gražu ir kvėpinti, kon tik pražidusiuom pavasariniem gėliem. Skiniau tuokias gležnas gėlikis, katras mas vadinam žibotėm. Tik isijaučiau, kad kap mat pradiejau traukti daina. Labā džiaugiaus, kad gimiau tokiam gražiam krašte. Noriečiau, kad tokiū gražiū vītu nieks naišdraskītū ir vīna dīna anū napaverstū savartīnu. Juk dabā tokiam civilizūtam pasauli gyvenam. Vuo juk rėk pailsieti i nu tū mašīnu i nu miesta. Vuo kur daugiau kitur rasi maluoni vīteli, negu unt kalnioka, kaimi.

Ton vakara aš, beskindama žibotis, daug galvuojau. Ir tiktā vīna dalīka nuoriečiau palinkieti: „Milieket ir neteršket sava žemikis, unt katruos vaikštuot.“

Saunoriūtė Sandra, 8 kl.

Telšiū rajuona Varniū M. Valončiaus gimnazėjė, 2007m.

PAVASARIELIS

Atskrėda pri opis mažā vuolungėli –
Daili, geltuona kap saulis mergėli.
Plasnuoji, gėiduoji i kruovi lizdieli,
Kasdėin suskaičiava na veina darbieli.

Medelė pradieji lapukus vīniuoti,
Ka paukštėms suspietom lezdus pakavuoti,
Miegėn vuolungėli lītu prišaukti,
Ka žuolie galietom kap ont meiliū augti.

Debesun kamulė stumdos po dongu,
Linksmė skrajuo gondrieni su gondru,
Kas kap mokieji, pavasari švėnti,
Dėdėlis i mažas trubikis renti.

Ubītė Dovilė 8 kl.

Telšiū rajuona Kuršū pagrindėnė muokīkla, 2009 m.

ŽEMAITIJUO

Če girelis mūsa žalis,
Če dungelis ī pabalīs,
Če žoleli mūs žaliausi,
Če dūneli mūs gardžiausi.

Če kalvelis īr gražiausis
Ir mergelis če geriausis.
Če žemaičė īr stipriausi,
Če žmuonelė īr darbščiausi.

Vakā, motriškas i virā
Visi talentingi īra,
Če tik, Žemaitijuo, gausi
Skaniūsis dūnas paragauti.

Žemaitėji Valončius milieji
Ir i Dieva labā tikieja.
Šis krašts jam grīna tievīni,
Katrun uns milieji i gīni.

Brazausks Eligėjus, 8 kl.

*Šėlalės rajuona Laukuvuos Norberta Vie-
liaus gimnazėjė, 2010 m.*

UODI SAVAM KRAŠTŪ

Kap če gražė Žemaitijuo –
Uoš medė Aukštagiriuo,
Čiolb paukštė, gervis klīk....
Da Medviegalī aplunkīk.
Du kalnā – grīni dvinė,
Medė nuvarīti plīnė,
Ka senuovi mums primintu,
Tėkra vaizda atgamintu.
Je unt kaina atsistuoji –
Varnė matuos...
Kitam šuoni – Kaltinienā.
Kīk bažnīčiu pamatīsi!...
Net devīnis suskaitīsi,
Je unt kalna atsistuosi
Ir i pašalius žiopsuosi.

Lūksta ežers – vos na jūra
Gintara žemaitiška turam.
Je pro Sietuva išplauksi –
Žovi Paršežerie trauksi.
Ežerā du sujungti;
Žėna ton senė visi
Lūksts da garsus na bet kū,
O labā skombiu bliuzu.
Nu, vo Varnė visims girās,
Bliūza suostini vadinās.

Pociūtė Laura, 6 kl.

*Šėlalės rajuona Požerės pagrindėnė
muokīkla, 2007 m.*

LŪKSTA EŽERS

Gīvena vėina karta dīdels baisus vel'ns.
Turieja sava londīni i tėn vėsa laika būdava,
tik naktim išeidava i lonkas, laukus. Veina
tuoki graži nakti išėja uns parsinešti vundens.
Pasijieji dideli kiaušiniaus lokšta i
patrauki link vondens telkiniaus. Pasisieji
tuo gierala ir nukiūtina numei. Beeidams pa-
matī, ka jau aušt rīts, jau sauli kelās iš gi-
laus mėiga. Pradieja vel'ns skubieti numei,
ka spietu, kol da gaidīs neužgėiduoja. Teik
skubieja, ka i tas vundou pradieja laistītis.
Bet nesuspieja. Sauli pašveiti, gaidīs
užgėiduoja, o vel'ns meti lokšta su sava von-
diniu i visu greičiu pasileida numei, ka i kels
dulkieja. Paseikis sava užkabori, nuėja gol-
ti iki kituos naktėis, o tėn kur uns pameti ton
lokšta, atsirada Lūksta ežers. Tāp uns i dabā
tebie, apvainikouts legendu legėnduom.

Lileikītė Ingrida, 7 kl.

*Telšiū rajuona Janapuolės pagrindėnė
muokīkla, 2006 m.*

Žemaitėjė. Mukienės Danutės portėgrapėjė

